

KANSEN KEREN

DE VERHALEN

Carinda Jansen | Zwaartepunt Sociaal - Fair Health
#slimschoonsociaal

HAN UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Zwaartepunt Sociaal - Fair Health: Samen sociaaleconomische gezondheids- verschillen verkleinen

Problemen met leren, wonen, financiën, werken, gezondheid of mobiliteit kunnen invloed hebben op maatschappelijke kansen. Het is nodig, meer dan ooit, om binnen de HAN te zoeken naar mogelijkheden om bij te dragen aan kansen van mensen, gezinnen, wijken en gemeenschappen. Het is nodig om binnen en tussen academies van gedachten te wisselen over maatschappelijke verantwoordelijkheid en over de bijdrage die iedereen vanuit het eigen vakgebied kan leveren. Fair Health draagt met deze publicatie bij aan dit gesprek dat binnen en buiten de HAN gevoerd moet worden. Bij de HAN is die ambitie voor alle studenten beschreven in deze leeruitkomst:

“De deelnemer is zich ervan bewust dat het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen een complex vraagstuk is dat een systemische aanpak vraagt op niveau van persoon, omgeving en maatschappij. De deelnemer kan verwoorden wat vanuit de (toekomstige) beroepscontext belangrijke factoren zijn om hieraan positief bij te dragen.”

Verhalen van studenten

In dit boekje vertellen HAN-studenten over hun leven tot hun 21e levensjaar. In de verhalen beschrijven de studenten situaties, omstandigheden en personen die invloed hadden op de kansen in hun leven. Er komen verschillende onderwerpen aan de orde: woonomgeving, gezondheid, sociale steun, sociaal economische status, relaties, onderwijs en levensovertuiging.

Professionele aanknopingspunten voor het keren van kansen

Docenten en onderzoekers van de HAN vertellen bij ieder verhaal wat (aanstaande) professionals vanuit hun vakgebied kunnen betekenen voor maatschappelijke kansen van kinderen. Dit vraagt namelijk om een gezamenlijke bijdrage vanuit alle vakgebieden. Het gaat niet alleen om goed onderwijs en goede gezondheidszorg. Even relevant zijn bijvoorbeeld een kindvriendelijke en gezonde woonomgeving, kinderrechten, medische vooruitgang, voldoende gezinsinkomen, gezonde voeding, kindgerichte technologie en inclusiviteit van sportclubs.

Een steentje bijdragen

Het resultaat is gebundeld in dit boekje. Het geeft je ideeën over hoe je jouw steentje bij kunt dragen en het leert je ook welke aanknopingspunten professionals uit andere vakgebieden zien om kansen te helpen keren. Hiermee kunnen we in gesprek over maatschappelijke verantwoordelijkheden en manieren om samen te werken aan een sociale, slimme en schone toekomst van kinderen, want daarmee verkleinen we sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

Grote dank

Beste Tisha, Yaël, Kaylee, Carmen, Okke, Melissa en Nick, jullie hebben mij een inkijkje in jullie jeugd gegeven. Ik ben geraakt, dankbaar voor jullie verhalen en diep onder de indruk van jullie veerkracht.

Carinda Jansen

HAN, Lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit

Inhoud

Zwaartepunt Sociaal - Fair Health: Samen sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen	3	Ondanks alles heb ik ook goede dingen meegemaakt	32
		Kaylee 21 jaar, student PABO	32
		Het verhaal van Kaylee vanuit verschillende vakgebieden belicht	37
Instructie voor gesprekken over kansen keren	8		
Mijn leven liep altijd anders dan bij andere kinderen	16	Mijn moeder vond mij een kadootje	38
Tisha 26 jaar, student Social Work	16	Carmen 22 jaar, student Rechten	38
Het verhaal van Tisha vanuit verschillende vakgebieden belicht	21	Het verhaal van Carmen vanuit verschillende vakgebieden belicht	43
Mijn vader is ziek en dat is best wel kut	24	Ik zou mijn ouders niet willen ruilen	46
Yaël 20 jaar, student Communicatie	24	Okke 19 jaar, student Toegepaste Psychologie	46
Het verhaal van Yaël vanuit verschillende vakgebieden belicht	29	Het verhaal van Okke vanuit verschillende vakgebieden belicht	51

Mijn schatkist is om dit met de mensen om mij heen te delen	54
Melissa 20 jaar, student Sportkunde	54
Het verhaal van Melissa vanuit verschillende vakgebieden belicht	60
The beauty of other societies	62
Nick 25 years, student International Business	62
Het verhaal van Nick vanuit verschillende vakgebieden belicht	65
Een plekje op de ladder	66

Instructie voor gesprekken over kansen keren

Met dank aan Elise Ruiterkamp

Door samen in gesprek te zijn over kansen van kinderen worden deelnemers zich ervan bewust dat het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen een complex vraagstuk is. Door kennis en ervaringen uit te wisselen met studenten en professionals van verschillende vakgebieden leren deelnemers dat dit vraagstuk een systemische en multidisciplinaire aanpak vraagt op niveau van persoon (micro), omgeving (meso) en maatschappij (macro). Deze publicatie draagt bij aan gesprekken over kansen(on)gelijkheid, de werkvormen dagen deelnemers uit om te verwoorden wat vanuit de (toekomstige) beroepscontext belangrijke factoren zijn om positief bij te dragen aan de gelijkheid van kansen.

Leeruitkomsten

De volgende leeruitkomsten van deze werkvormen sluiten aan bij de leerdoelen die de HAN heeft opgesteld vanuit het Zwaartepunt Sociaal:

1. De deelnemer kan verwoorden, door het geven van voorbeelden, welke (f)actoren op niveau van persoon, omgeving en maatschappij bijdragen aan maatschappelijke kansen van kinderen (**Kennis verzamelen**).

2. De deelnemer kan verwoorden, door het geven van voorbeelden, wat bijdraagt aan welzijn en maatschappelijke kansen van mensen en de gevolgen van een lagere sociaaleconomische positie (**Toepassen van kennis**).
3. De deelnemer kan enkele voorbeelden binnen het eigen vakgebied benoemen, die bijdragen aan maatschappelijke kansen van kinderen (**Betekenis geven**).

In deze publicatie spreken we over niveau 1 of niveau 2 opdrachten. Niveau 1 opdrachten zijn passend zijn bij de propedeusefase. Niveau 2 opdrachten passen voor de meeste studies bij de hoofdfase. Op deze webpagina vind je ondersteunende materialen:

www.han.nl/kansenkeren-deverhalen.

Hierna beschrijven we de volgende werkvormen:

- Werkvorm | dialogospel kansen keren
- Werkvorm bij de verhalen in dit boekje | pressurecooker
- Werkvorm bij de verhalen in dit boekje | random thinking+
- Werkvorm bij de verhalen in dit boekje | plek op de ladder
- Werkvorm bij de verhalen in dit boekje | stemmen met de voeten

Werkvorm dialoogspeel kansen keren

Vorm	Doel	Niveau	Duur	Deelnemers	Vorbereiding
Dialogospel	1-2-3	1	>30 min	4-20	30 min

Vorbereiding

- Zet de tafels in het lokaal in groepen van 4. Maakgroepen van maximaal 4 personen en let hierbij op differentiatie (gender, etniciteit, leeftijd).
- Bij dit boekje 'Kansen Keren, De Verhalen' hoort het spel Kansen Keren (www.kansenkeren.nl). In de handleiding bij het spel staat een korte speluitleg. Om 1 ronde te spelen heb je minstens een half uur nodig.

Uitvoering

Spelronde 1: Speel het spel zonder extra instructie. Moedig dialoog aan en help de deelnemers door verdiepende vragen te stellen. **Tip:** noteer tijdens het spelen van het spel de factoren die invloed hebben op de kansen van een kind.

Spelronde 2: Steunende volwassenen, leeftijdsgenoten en professionals vanuit bijna alle beroepsgroepen kunnen bijdragen aan de maatschappelijke kansen van kinderen. Hoe? Dat ga je in deze 2e spelronde bespreken. Bedenk per gedobbelde situatie wat iedereen uit de groep vanuit haar of zijn beroep kan doen om de kansen van de jongere te keren. Deelnemers worden uitgenodigd creatief te denken over het keren van kansen.

Een voorbeeld bij spelronde 2

Bij de 'situatie voor de geboorte' dobbel je dit:

1. Je gezin leeft in armoede, je ouders zijn laagopgeleid. Zij bewonen een appartement in een gehorige flat. De wijk is 'versteend', verpauperd en er is weinig buitenspeelruimte. Je ouders kunnen de ziektekostenverzekering eigenlijk niet betalen.

Stel de vraag: welke beroepsgroepen kunnen in vergelijkbare situaties van betekenis zijn? Wie draagt hier een verantwoordelijkheid? Denk ook aan oplossingen voor de toekomst.

Denk aan de bouwkundige die kan onderzoeken hoe je minder gehorige, goed geïsoleerde huizen bouwt. Denk aan de architect die de buitenruimte ontwerpt. De sociaal werker kan helpen bij schulden en een communicatie-expert kan bijdragen aan leesbare informatie.

Nabespreking

Blik samen terug op de spelronde(s). Wat heeft het opgeleverd? Hoe dragen deze gesprekken bij aan een maatschappelijke bijdrage binnen het eigen (aanstaande) vakgebied? Heeft iemand al mooie voorbeelden of ideeën uit de eigen praktijk? En wat heeft jullie vakgebied nog nodig, om beter bij te dragen aan kansen(on)gelijkheid?

Werkvorm bij de verhalen in dit boekje pressurecooker

Vorm	Doel	Niveau	Duur	Deelnemers	Vorbereiding
Creatief denken	1-2-3	2	>30 min	4-20	30 min

Vorbereiding

- Je kiest als begeleider van deze werkvorm vooraf 1 of 2 verhalen uit dit boekje die passen bij de groep deelnemers. Maak aantekeningen bij situaties in het verhaal waar zij als (aanstaande) professionals een rol kunnen spelen.
- Deel de ruimte in zodat deelnemers elkaar in twee- of drietallen kunnen spreken en aantekeningen kunnen maken.
- Zorg dat de deelnemers het verhaal (online) kunnen lezen en dat er materiaal is om (online) aantekeningen te maken. De verhalen en invul-formats zijn te downloaden van: www.han.nl/kansenkeren-deverhalen.
- Neem een eierwekker mee of gebruik de timer op je telefoon of maak gebruik van www.classroomscreen.com.

Uitvoering

- Licht het doel van de oefening toe, namelijk nadenken over manieren om vanuit het eigen vakgebied bij te dragen aan kansen van kinderen.
- Lees een samenvatting voor van het verhaal dat je hebt gekozen.

- Herhaal de vraag: wat kunnen jullie vanuit je eigen vakgebied betekenen voor kinderen in vergelijkbare situaties? Denk out of the box. Gebruik eventueel onderstaande vragen.
- Geef de groepjes eventueel tijd om kennis te maken en het verhaal te lezen.
- Laat de duo's een half uur van gedachten wisselen én aantekeningen maken. Gebruik je timer.
- **Hoe kunnen professionals in jouw vakgebied bijdragen aan de kansen van kinderen en volwassenen in vergelijkbare situaties?**
- **Welk inzicht geef jij (aanstaande) professionals in jouw vakgebied mee?**

Nabespreking

- Vraag hoe het was en wie inspirerende ideeën heeft verzameld om bij te dragen aan kansen van kinderen in vergelijkbare situaties?
- Voeg de inzichten en aanknopingspunten toe, die je zelf als begeleider van deze activiteit/deskundige belangrijk vindt.
- Wissel uit welke inzichten bijdragen aan de beroepsontwikkeling? Wat heb je hier nu aan als (toekomstig) professional?

Werkvorm bij de verhalen in dit boekje random thinking+

Vorm	Doel	Niveau	Duur	Deelnemers	Vorbereiding
Creatief denken	1-2-3	1/2	>30 min	4-20	30 min

Vorbereiding

- Je kiest als begeleider van deze werkvorm vooraf een of twee verhalen uit dit boekje die passen bij de groep deelnemers.
- Deel de ruimte in zodat deelnemers elkaar in viertallen kunnen spreken en aantekeningen kunnen maken.
- Zorg dat de deelnemers het verhaal (online) kunnen lezen en dat er (online) aantekeningen kunnen worden gemaakt. De verhalen en het opdrachtvel zijn te downloaden van www.han.nl/kansenkeren-deverhalen.
- Neem een eierwekker mee of gebruik de timer op je telefoon of maak gebruik van www.classroomscreen.com.

Overweging

- Deze werkvorm is gebaseerd op het RandomThinking-spel ontwikkeld door HAN Green Office: <https://www.han.nl/nieuws/2022/09/random-thinking-spel-beschikbaar-voor-jou/>. Dit spel is een goede activiteit om 'op te warmen'.

Uitvoering

- Licht het doel van de oefening toe, nl. nadenken over slimme, schone en sociale manieren om samen met professionals uit andere vakgebieden bij te dragen aan kansen van kinderen.
- Lees een samenvatting voor van het verhaal dat je hebt gekozen.
- Ieder groepje krijgt een willekeurige Actie-kaart (grijs), Samenwerkingskaart (wit) en Focuskaart (roze). Deze kaartjes vormen samen de opdracht. Een voorbeeld van een opdracht is: 'ontwerp een school voor kinderen in een vergelijkbare situatie (actie), denk hierbij vanuit je eigen vakgebied en vanuit sport en bewegen(samenwerken) en focus nadrukkelijk op Slim'.
- Geef de groepjes eventueel tijd om kennis te maken en het verhaal te lezen. Voor meer informatie over Slim, Schoon en Sociaal kunnen deelnemers hier meer informatie vinden: <https://www.han.nl/over-de-han/onze-focus/>
- De deelnemers gaan 30 minuten aan de slag om een project op te zetten dat past bij de actie-, samenwerkings- en focuskaart. Alle hulpmiddelen zijn toegestaan.
- Gebruik je timer om de eindtijd aan te kondigen.

Nabespreking

- Vraag hoe het was en welke inspirerende oplossingen de groepjes hebben bedacht.
- Wissel uit welke inzichten bijdragen aan de beroepsontwikkeling? Wat heb je hier nu aan?

Actie-kaart Draag bij aan kansen van kinderen in een vergelijkbare situatie en:	Samenwerkingskaart Denk vanuit je eigen vakgebied en vanuit de Academie:	Focuskaart Besteedt nadrukkelijk aandacht aan HAN Focusgebied:
1. Ontwerp een schoolgebouw	1. Built environment	1. Schoon
2. Ontwikkel een nieuw vervoermiddel	2. Business en communicatie_	2 Sociaal
3. Organiseer een reis	3.Educatie	3. Slim
4. Bedenk een technologische vooruitgang	4.Engineering en automotive_	4. Schoon
5. Bedenk een sportactiviteit	5.Financieel economisch management	5. Sociaal
6. Ontwikkel een podcast-reeks	6. IT en mediadesign	6. Slim

7. Organiseer een congres	7. Mens en maatschappij	7. Schoon
8. Ontwerp een speeltuin	8. Organisatie en ontwikkeling	8. Sociaal
9. Ontwerp een nieuwe app	9. Paramedische studies	9. Slim
10. Ontwerp een onderwijssysteem	10. Rechten	10. Schoon
11. Bedenk een spel	11. International school of business	11. Schoon
12. Schets een gezonde buitenruimte	12. Sport en bewegen	12. Sociaal
13. Bedenk een nieuw woon-concept	13. Toegepaste bio-wetenschappen en chemie	13. Slim
14. Bedenk een PR-actie	14. Gezondheid & Vitaliteit	14. Schoon

Werkvorm bij de verhalen in dit boekje plek op de ladder

Vorm	Doel	Niveau	Duur	Deelnemers	Vorbereiding
Inleven	1-2-3	1	>30 min	4-20	30 min

Kaylee, Carmen, Okke en Melissa vertelden waar ze zelf vinden dat ze nu staan op de maatschappelijke ladder. Die loopt van -14 naar +14. Lees samen de verhalen en bespreek met elkaar op welke trede de levenservaringen hen, volgens jullie, hebben gebracht.

Vorbereiding

- Zet de tafels in het lokaal in groepen van 4. Maak groepen van maximaal 4 personen en let hierbij op differentiatie (gender, etniciteit, leeftijd).

Uitvoering

- Lees met je groepje een levensloopverhaal van Kaylee, Carmen, Okke en/of Melissa.
- Bedenk met je groepje waar jullie deze student nu op de ladder zouden plaatsen. Je kunt het spelbord van **Kansen Keren** gebruiken om het inzichtelijk te maken. **Tip:** noteer met je groepje ook welke gebeurtenissen en omstandigheden maken dat jullie tot deze positie op de ladder komen.
- Lees vervolgens op de laatste bladzijde van dit boekje wat Kaylee, Carmen, Okke en/of Melissa zelf vinden van hun positie op de ladder.
- Beantwoord nu de volgende vragen met je groepje:

- Op welke punten zijn jullie resultaten vergelijkbaar met die van de student en op welke punten niet? Verrast de zelfbeoordeling van de student jullie, en waarom?
- Wat denken jullie dat bepalende (f)actoren waren in het leven van deze student? Wie of wat heeft de kansen gekeerd en waarom?
- Welke inzichten dragen bij aan jullie beroepsontwikkeling? En welke dragen bij aan je persoonlijke ontwikkeling?
- Op welke trede vind je dat je zelf staat op dit moment? Welke situaties en kansen in jouw leven hebben invloed (gehad) op die plek op de ladder?

Nabespreking

Bespreek de vragen hierboven plenair. Wat valt op? Wat neem je mee voor de toekomst in je professionele en persoonlijke leven?

Werkvorm bij de verhalen in dit boekje stemmen met de voeten

Vorm	Doel	Niveau	Duur	Deelnemers	Vorbereiding
Debat	1-2-3	2	>30 min	10-20	30 min

Vorbereiding

- Je leest als begeleider vooraf de verhalen van Nick en Tisha uit dit boekje.
- Maak het leslokaal in het midden vrij, zodat de studenten tegenover elkaar staan.
- Geef deelnemers 15 min. per verhaal om het te lezen en voor te bereiden op de stellingen.

Uitvoering

- Deelnemers gaan op een neutrale plek in het midden van de ruimte staan.
- Vat het levensverhaal evt. nog eens samen en leg dan de stelling voor of toon het op een digibord.
- Deelnemers die het eens zijn met de stelling gaan helemaal rechts staan. Deelnemers die het oneens zijn met de stelling gaan helemaal links staan. Deelnemers die twijfelen of (nog) geen mening hebben blijven op de neutrale positie staan.
- Vraag deelnemers rechts en links en ook die op de neutrale positie om hun keuze toe te lichten.
- Vraag of er deelnemers zijn die, na het horen van alle argumenten, van positie willen veranderen en geef daar ruimte voor.

Voorbeeld van stellingen bij het verhaal van Tisha

- De Nederlandse overheid moet buitenlandse studenten stimuleren terug te keren naar het land van herkomst om daar de kennis van de opleiding in te zetten.

- Wanneer volwassenen met kinderen een loterij winnen, moet de loterij een deel reserveren voor de kinderen, zodat zij meeprofiteren van de prijs.

Voorbeeld van stellingen bij het verhaal van Nick

- Het hoger onderwijs heeft de plicht om, naast goed onderwijs, bij te dragen aan de maatschappelijke kansen van studenten uit het buitenland.
- Studenten van de HAN worden opgeleid tot betrokken wereldburgers. Zij hebben daarmee de plicht om vanuit hun eigen vakgebied bij te dragen aan globale vraagstukken als sociale ongelijkheid.

Nabespreking

- Vraag hoe het was en wissel uit welke inzichten bijdragen aan de beroepsontwikkeling. Wat waren eyeopeners?

//

**Mijn leven liep altijd
anders dan bij andere
kinderen**

Tisha | 26 jaar, student Social Work

Haar vader was er af en toe

In Tisha's verhaal buitelen de levenservaringen over elkaar heen en die zijn echt niet allemaal positief. Tisha's leven begint in een huurhuis op Aruba, verre van luxe, met haar moeder, haar grootouders en in totaal 4 kinderen. Dat haar grootouders bij hen woonden is typisch voor de Arubaanse cultuur. Tisha legt uit dat het niet normaal is dat je je grootouders naar een bejaardenhuis stuurt, dan is het namelijk net of je niet van ze houdt. Haar vader was er af en toe. Die verliet het huis als er iets niet goed ging. Hij wist niet goed hoe hij liefde moest geven, zegt Tisha. "Hij gaf ons cadeautjes. Eigenlijk kocht hij ons." Dat verklaart volgens Tisha ook dat ze zelf liever 100% weggeeft, dan dat ze iets moet

aannemen van iemand. Ze overdenkt haar uitspraak, pakt een snoepje, kucht en knikt.

Een wankele gezondheid

In haar jeugd speelde ze veel buiten, er was geen TV en er was geen speelgoed. Ze had niet veel echte vrienden. "Mijn leven liep altijd anders dan bij andere kinderen van mijn leeftijd. Als wij één keer per jaar naar de bioscoop gingen, was dat een hele gebeurtenis. Voor ons was de bioscoop een luxe". Er was nog een belangrijke reden voor de moeizame aansluiting tussen Tisha en leeftijdsgenoten, dat had alles te maken met haar wankele gezondheid. Op achtjarige leeftijd bleek ze een tumor in haar neus te hebben en belandde ze in het

ziekenhuis. Daar bovenop werden drie auto-immuunziektes geconstateerd, ziekte speelt dus een grote rol in haar leven. Ook nu nog.

Onstuitbare drang om te helpen

In de omgeving waar ze als kind speelde zag ze veel armoede, héél veel armoede. Ze leerde al jong dat de wereld oneerlijk is en had een onstuitbare drang om te helpen. Als brugpieper was ze hoogst gefrustreerd toen ze in die nieuwe havo-omgeving 'zat niks te doen'. Een 'vriendin van de familie' zag haar frustratie en zorgde voor fondsen waardoor Tisha haar plannen kon omzetten in concrete acties. "Ik vond het zo erg, het is zo'n klein eiland en toch kwam ik kinderen tegen die nog nooit naar de zee waren geweest.

Ik had een bus georganiseerd zodat die kinderen naar de zee konden.”

Dat verantwoordelijkheidsbesef en het gevoel te moeten helpen is er dag en nacht, op school en thuis. Ze is de tweede in het rijtje van vier kinderen, maar eigenlijk lijkt ze de oudste. Al vanaf haar twaalfde leverde Tisha een bijdrage aan het gezinsinkomen, achteraf is ze er trots op dat ze het zo samen konden redden.

Het moment waarop alles beter leek te worden

Het merendeel van je inkomen moeten afstaan en regelmatig koken voor het gezin, het lijkt een hele opgave voor een puber. En dat was het ook. Tisha hield haar mening niet voor

zich, maar dat was niet zonder consequenties. Het feit dat Tisha haar mond niet hield, leidde tot mishandeling door haar vader. De littekens zijn nog zichtbaar. Ook haar broertje moest het soms ontgelden. Tisha kijkt even weg. “Ik herinner me... We hebben zoveel

“ALS HIJ IETS VERKEERD DEED, NAM IK DE SCHULD OP ME. ZODAT HIJ NIET GESLAGEN ZOU WORDEN.”

meegemaakt. Hij is acht jaar jonger. Als hij iets verkeerd deed, nam ik de schuld op me. Zodat hij niet geslagen zou worden.”

Er was één moment waarop het leek alsof alles beter zou worden, dat was het moment waarop haar vader een fortuin won met een

loterij. In Arubaanse valuta bijna een miljoen gulden. Hij kocht een huis en een auto. “Maar hij spaarde niets en in plaats van agressief werd hij arrogant. Hij voelde zich belangrijk en deelde geld uit aan iedereen. Andere gezinnen gingen ervan op vakantie. Wij

kregen duizend gulden om kleren te kopen. Daarna was het geld op en bleek er niets veranderd.”

Ik heb geen medelijden nodig

Over de vraag of er andere volwassenen

waren die steunend waren, moet Tisha verontrustend lang nadenken, ze antwoordt: "Jawel, er waren wel volwassenen, maar niemand kent mijn hele verhaal. Ik had verschillende mensen voor verschillende delen van mijn leven. Ik ben een open boek, maar dit verhaal vertel ik niet aan iedereen. Ik heb geen medelijden nodig, dit is gewoon mijn verhaal." Ze pakt een nieuw snoepje, kucht nog een keer en legt uit dat ze nog aan het herstellen is van een forse bronchitis. Als ik vraag naar haar moeder ontsnapt er een lange "pffffff". Haar moeder was er altijd, maar Tisha gaf haar stiekem de schuld van alles. Als je man zo agressief is, dacht ze dan, waarom blijf je dan bij zo iemand? Maar Tisha weet dat haar moeder het moeilijk had, die

worstelde, op háár beurt, ook met dingen uit haar verleden. Tisha is verrast over waar ze nu staat in het leven: "Door wat ik meemaakte, zou ik eigenlijk alleen maar stapjes achteruit gaan op de maatschappelijke ladder. Maar de dingen die ik vroeger deed hebben op allerlei manieren ook een positieve invloed op mijn leven."

Passie voor koken

Aan de volwassen taken die ze als kind had, hield ze een passie voor koken over. Ze overwoog zelfs chefkok te worden. Maar het werd social work. Dan volgt na een kleine aarzeling de verklaring voor haar komst naar Nederland. "Voor ik naar Nederland kwam om Social work te studeren, werkte ik nog bij

een bank. Ik had het best naar mijn zin en ik had daar kans op groei. Maar het ging mis. Mijn moeder heeft me weggestuurd en dat deed ze om me te beschermen." Opnieuw kwam Tisha door haar agressieve vader in de problemen. Voor een moord die hij pleegde, wilden meerdere Arubanen vergelding. Ze zucht en blaast uit. "Op Aruba is het 'Een oog voor een oog, een tand voor een tand'. Ze kwamen achter mij aan en mijn moeder wilde niet dat er iets met me zou gebeuren, dus nu ben ik hier".

Ik heb zélf veel invloed op mijn leven

En dan verandert Tisha's houding, ze gaat recht op zitten en maakt een U-turn in het gesprek. "Het lijkt nu allemaal zo negatief, wat

ik vertel. Maar ik heb ook veel andere dingen gedaan. Ik was clown bij kinderfeestjes. Ik kan voor mensen staan en voor publiek praten. Ik ben niet verlegen. Ik ben supersociaal. Ik organiseerde dingen en ik deed activiteiten in de wijken. Ik was altijd bezig met sociale en culturele dingen en ik zong. Dus wat heeft invloed op mijn leven? Ik heb zélf veel invloed op mijn leven. Maar ik besef wel... als ik mijn verhaal van iemand anders zou horen, zou ik denken hoe kan dat nou? Hoe ben je zo positief? Maar als je niet positief ben, waar was ik dan nu? Ik heb veel goede mensen om me heen, maar het merendeel heb ik te danken aan mij. Ik hoop dat dat niet arrogant overkomt. Dus hoe mijn levenservaringen

invloed hebben op mijn kansen? Ik kan heel snel een band vormen met mensen, ze vertrouwen mij heel snel. Dat is een grote verantwoordelijkheid, maar het helpt mij om een goede social worker te zijn. Ik ben gewoon geboren als social worker."

Blik vooruit

Tisha hoopt dat haar gezondheid stabiel blijft en zou na haar opleiding best op de Antillen willen werken. Maar een baan op de Antillen is helemaal niet vanzelfsprekend; haar studieschuld is zó hoog dat ze dat met het loon op de Antillen nooit zou kunnen afbetalen. Dus, terwijl ze daar zitten te springen om goed opgeleide jongeren, zit dat er waarschijnlijk niet in. Haar toekomst ligt

misschien in Spanje. Ze is gek op de Spaanse cultuur. Misschien kunnen haar broer en moeder ook deze kant op komen. En ook voor haar vriend is misschien wel een plekje in de toekomst.

**DIT BETEKENT
KRACHT**

Tisha

HET VERHAAL VAN TISHA VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

Onderzoek en ontwerp draagt bij aan een
veilige en gezonde buitenruimte

**Anne Grave, Leonie van Buuren, Louis Neven,
Onderzoeksgroep Smart Architectural Technologies/
Architecture in Health, Academie Built environment**

Zoals jullie konden lezen in het verhaal van Tisha was buitenspelen een ontsnapping van thuis. Een goed ontworpen buitenruimte kan in veel verschillende manieren bijdragen aan de gezondheid van (kwetsbare) personen. Helaas liggen veel wijken waar personen met lage SES wonen in gebieden die niet altijd een hoge kwaliteit hebben. Er is vaak weinig groen, de faciliteiten zoals speeltuintjes zijn slecht onderhouden en de wijken liggen vaak langs drukke wegen die veel geluidsoverlast en luchtverontreiniging geven (Duivenvoorden, 2018; Platform 31, 2017). Door onderzoek te doen naar hoe we de openbare ruimte beter kunnen ontwerpen en inrichten, kunnen we een bijdrage leveren aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners van deze wijken. Er kan bijvoorbeeld gekeken

worden hoe het ontwerp van de openbare ruimte kan zorgen dat kinderen meer gaan buitenspelen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat wijken met meer sportvelden, auto-luwe zones, groen en water kinderen actiever zijn. Er kan ook gekeken worden naar hoe de connectie met de natuur stress kan verminderen en concentratie kan verbeteren (De Vries et al., 2015). Dan moet er niet alleen gekeken worden naar de hoeveelheid groen maar ook naar het onderhoud en de toegankelijkheid van de ruimte. Meer groen in de woonomgeving kan ervoor zorgen dat mensen zich fysiek en mentaal gezonder gaan voelen (Huygen et al., 2009). Buitenruimtes kunnen steun bieden als thuis even niet thuis voelt. Wat de beste ontwerp-oplossing is, is nog niet bekend, maar door meer onderzoek te doen naar het ontwerp van de openbare ruimte en hoe dit (kwetsbare) personen beïnvloedt, komen we steeds dichterbij een oplossing voor de gezonde leefomgeving.

**“BUITENRUITMETS KUNNEN STEUN BIEDEN
ALS THUIS EVEN NIET THUIS VOELT.”**

**Roxanna de Kluis,
docent Commerciële Economie - marketing**

Ik zie een student die ondernemend is en goed kan organiseren. Als ze daar iets mee wil doen, kan ze haar verhaal als kracht gebruiken: je positioneren met je verhaal en je daarmee onderscheiden van andere mensen. Waar leg je dan je focus op, wat is je propositie? Wat ik bedoel met propositie is dat je je eigen geschiedenisverhaal gebruikt als uiting op het moment dat je je bedrijf opzet of commerciële activiteiten ontplooit. Stel je besluit om een kookstudio of cursus te beginnen. Vanuit de marketing kan zij dan haar geschiedenis en verhaal (opgegroeid op Aruba, binnen bepaalde context) uitnutten voor het onderscheidend vermogen ten opzichte van alle andere kookstudio's. Je 'vermarkt' daarmee je eigen verhaal.

Als docent van een opleiding met een economisch sausje,

raad ik Tisha en andere studenten aan om ook bezig te zijn met het plannen van je levenspad. Tisha heeft de wens om op de Antillen te werken, maar daar zou haar loon niet toereikend zijn. Wat moet je dan de komende jaren doen om te leven en je studieschuld af te betalen, zodat je die stap wel kan maken? Misschien is remote working wel een optie: vanuit Aruba werken voor werk- of opdrachtgevers die een loon of tarief betalen dat wel past. Wat natuurlijk ook vanuit Spanje kan.

**Reactie van Ineke Wijnen, docent verpleegkunde –
Academie Gezondheid en Vitaliteit**

Verpleegkundigen kunnen bijdragen aan kansen, door kinderen met een verpleegkundige of medische behoefte voor vol aan te zien en over de hele linie mee laten beslissen. Dit kan bijvoorbeeld door te ondersteunen bij het verzelfstandigen door vaardigheidstraining

of psycho-educatie. Het is onze plicht om alles wat we observeren bespreekbaar te maken. We hebben bijvoorbeeld meldplicht als we littekens zien. Het maakt niet uit van welke opleiding je komt, je kunt altijd wat betekenen en vanuit jouw kant de belangrijke zaken belichten. Just do it!

**Reactie van Pieter van Leeuwen,
docent Social Work – Academie Mens en Maatschappij**

Het is belangrijk om te zorgen dat de financiën geen belemmering zijn voor Tisha om haar idealen te verwezenlijken. Haar expertise en ervaringsdeskundigheid is juist op Aruba hard nodig, daar liggen ook haar roots en haar hart.

Ook op macroniveau kun je bijdragen aan kansen van kinderen. Door het kwijtschelden van studieschuld bijvoorbeeld. Tisha benadert haar tegenslag (ziekte en

verleden) als een gegeven en put daar kracht uit. Respecteer dat en valideer het!

//

Mijn vader is ziek en dat is best wel kut

Yaël | 20 jaar, student Communicatie

Een mollige baby met wantjes

De Duitse moeder en Nederlandse vader van Yaël waren al wat ouder toen ze elkaar leerden kennen tijdens een vakantie in Griekenland. Haar moeder verhuisde uiteindelijk naar Nederland, toen de baby onverwacht maar zeer gewenst, op komst was. Yaël kwam goed doorvoed ter wereld, maar kampte tot een jaar of twee met een overgevoeligheid voor verschillende voedingsmiddelen. Om te voorkomen dat ze zich openkrabde, kreeg ze wantjes aan. Haar vader de kunstenaar, haar moeder de kostwinner en de mollige baby met wantjes groeiden uiteindelijk uit het kleine huisje en verhuisden naar de wijk Grootstal in Nijmegen.

Yaël heeft nooit alles kunnen eten, maar ondervond daar verder weinig hinder van. Waar ze als kind wél stevige gevolgen van ondervond was haar gebit: "Ik had als kind enorme overbeet. Wel 11 millimeter, en daar ben ik altijd heel erg mee gepest. Ik was altijd een haas of een konijn. Eerst was het gewoon plagen, je weet hoe kinderen zijn. Naarmate ik ouder werd, werd het erger. Ze vonden steeds wat anders, dat ik te dik was of te dun was." Het pesten begon in groep 3, ze was zes en stopte pas toen ze dertien was. In de basisschool-tijd had ze een vriendinnetje waar ze veel steun aan had, ze leken veel op elkaar en een handig voordeel was de halfduitse afkomst van beide meisjes. Yaël lacht hardop haar kaarsrechte tanden bloot;

"Als het vervelend werd gingen we gewoon in het Duits met elkaar praten zodat ze ons niet konden verstaan. Daar heb ik veel aan gehad. Zij werd ook geplaagd, maar zij was wat harder. Ik was altijd heel erg zacht. Ik deed vaak alsof ik ziek was. Af en toe liet ik mijn ouders bellen om me op te halen. Daardoor miste ik lessen en werd onzeker."

Je denkt 'oh god, hij gaat dood'

De periode vlak voor de overgang naar de middelbare school hakte er bij Yaël stevig in. Eind groep 8 werd haar vader ziek, hij kreeg een beroerte, brak allebei zijn heupen en werd maar niet beter. De dag dat haar moeder op het schoolplein stond in plaats van haar vader, heeft zijn sporen nagelaten. "Je schrikt

je kapot, je denkt oh god, hij gaat dood. Ik ben ook weleens uit de les gehaald. Het was niet leuk. En daar is weinig steun voor geweest van school.”

Haar vader bleek PLS te hebben, het minder bekende maar even ingrijpende zusje van ALS. En ook daar vond het groepje pesters een bron voor opmerkingen die zich diep hebben geworteld.

“Ik lach dingen weg, maar dat vond ik wel moeilijk. Dat ze dingen zeggen over je vader. Dat was wel ... [stilte]. Als het over jezelf gaat is het kut, maar als het over mensen gaat die heel dichtbij je staan, dan is het nog erger.”

“IK LACH DINGEN WEG, MAAR DAT VOND IK WEL MOEILIJK.”

Op grond van haar schoolresultaten kreeg Yaël een vmbo- T/havo-advies. Haar juf zag, tussen alle hindernissen door, de potentie van haar leerling en adviseerde haar naar

een middelbare school te gaan waar alleen havo werd aangeboden, zodat er geen makkelijke escape zou zijn naar een lager niveau. Die leerkracht heeft volgens Yaël ‘100% een belangrijke rol gespeeld’.

Zowel zingen als paardrijden bood afleiding in een zware tijd. Vooral het paardrijden voelde als een vrij moment. Yaël ging vaak naar de stallen. “Je kunt gewoon tegen zo’n paard aanlullen en die kijkt dan ‘wat lul je nou’, maar ze zijn

heel rustig en dan word ik zelf ook rustig. Tegelijkertijd was het ook weer iets om mee te pesten, want toen was ik een paardenmeisje.”

Mijn moeder is de sterkste persoon die ik ken

Haar vader is haar vader, maar ook haar maatje. Ze kijkt even in de verte en vertelt verder: “Mijn vader praat ook heel langzaam en dat is vooral voor hem heel vervelend. Af en toe luister ik zijn voicemail, die is nog van toen hij wel gewoon praatte. Dus het is chill om dat te horen en te onthouden hoe dat was.” Ondanks de pest-ervaringen, maakte Yaël als kind gemakkelijk contact. Zelf denkt ze dat het misschien wel een positief gevolg is van enig-kind zijn. Ze stond met haar ouders op een Franse camping, ze was negen jaar,

sprak geen Frans, maar had wel vrienden. Dat soort werk. Dat ze enig-kind is, heeft ook een schaduwkant. Het betekent dat de zorg voor haar vader op de schouders van haar en haar moeder komt. Dat is vanzelfsprekend, maar niet altijd makkelijk. Yaël plukt aan haar mouw en neemt nog een slok koffie. "Ik heb weleens mijn vader geholpen om uit de douche te komen of steunkousen aan te doen. Of ik moest voor mijn vader koken of op hem te letten. Ergens vind ik dat superirritant, maar ik doe het wel omdat het mijn vader is. Eerlijk gezegd loop ik er nu ook wel eens voor weg. Papa wil ook niet dat het moet. Je wilt het allebei niet. Maar ik doe het met liefde. Ik vind het erger voor mijn moeder dat mijn vader ziek is dan voor mijzelf."

Nu heeft ze iemand waarvan ze dacht daar wil ik oud mee worden en dan wordt hij superziek. Mijn moeder is de sterkste persoon die ik ken. Ze werkt fulltime en dan zorgt ze voor mijn vader en ook nog voor mij."

Uit het donker gestapt

Het pesten en de ziekte van haar vader lieten in de brugklas hun sporen na in de vorm van een depressie. Ze isoleerde zich tot haar moeder die in haar donkere kamer stimuleerde om hulp te zoeken. Dat heeft Yaël erg geholpen. Ze heeft zo haar eigen maniertjes gevonden om met dingen

om te gaan. Ze is harder geworden en ze weet beter wat ze wel en niet wil. Ze noemt zichzelf 'best optimistisch'. "Dingen die je nu niet kunt veranderen moet je ook niet willen

veranderen. Je kunt je er wel kut over voelen en er over praten, maar laat het ook los." Yaël studeert nu aan de HAN en woont samen met haar vriend. Voor het grootste deel van haar inkomen zorgt ze zelf, maar haar ouders dragen nog wel bij. Haar ouders leven van het inkomen van haar

moeder. Op zich een prima inkomen, maar de ziekte van haar vader kost veel geld. Er wordt veel vergoed, maar niet alles.

**"JE KUNT JE ER
WEL KUT OVER
VOELEN EN ER OVER
PRATEN, MAAR
LAAT HET OOK LOS."**

Dus het collegegeld kan bijvoorbeeld niet in één keer betaald worden en ze heeft een studieschuld. Yaël vat dat samen als 'best wel kut'. Gelukkig verdient ze als 20-jarige goed. En haar moeder? Die fixt het wel, ik hoop dat ik later net zo sterk ben als mijn moeder.

Ik heb deze sleutelhanger van mijn beste vriendin gekregen. Er hangt een hele blije foto aan. Ze is mijn allerbeste vriendin, ze heeft me door moeilijkere periodes geholpen. Er hangen ook sleutels aan; een huis is een huis, maar een thuis kan ook een persoon zijn. In mijn geval is dat mijn beste vriendin.

Yaël

HET VERHAAL VAN YAËL VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

Vanuit Bio-informatica

(Aanstaande) bio-informatici kunnen de motor zijn in bedrijven waar ze onderzoek doen naar het vaststellen en genezen van ziektes als PLS.

Marijke van Vijfeijken, senior onderzoeker Kwaliteiten van Leraren, Academie Educatie

Het is echt schrijnend om te lezen dat Yaël zo gepest is op school. Helaas is dat van alle tijden. Vaak gaan schoolprestaties achteruit bij de gepeste leerlingen vanwege van het gebrek aan welbevinden op school. In het onderwijs noemen ze dit 'onderpresteren'. Hiermee wordt bedoeld dat de leerling minder presteert dan je op grond van intelligentie of capaciteiten van de leerling mag verwachten. Gepeste kinderen kunnen op volwassen leeftijd

nog moeite hebben om relaties aan te gaan vanwege een gebrek aan zelfvertrouwen. Gevoelens van machteloosheid en buitengesloten zijn, kunnen lang blijven hangen. Het is niet vreemd dat Yaël in een depressie dreigde te raken in de brugklas, maar gelukkig wist haar moeder haar te helpen. Het verhaal roept ook de vraag op: waar waren de leraren van Yaël? Wat is er op school gedaan ter voorkoming van pesten? Scholen zijn verplicht om een pestprotocol te hebben. Dit is een document waarin staat welke procedure de school doorloopt bij een geval van pesten op school. De veiligheid op school is één van de indicatoren waarop de onderwijsinspectie de kwaliteit van de scholen beoordeelt. In zo'n protocol staat bijvoorbeeld wie het aanspreekpunt is bij pesten op school en op welke manier ze het pesten aanpakken. Voor gepeste kinderen is het belangrijk dat zij iemand hebben die het echt voor hen opneemt.

**“DINGEN HOEVEN NIET HEEL GROOT OF ERG TE ZIJN. JE KUNT ALTIJD WEL IETS
DOEN VOOR MENSEN DIE HET OP SOMMIGE VLAKKEN LASTIGER HEBBEN.”**

Dan ervaren ze iets minder problemen. Het lijkt er op dat het vriendinnetje van Yaël onbewust die rol had, waarschijnlijk hadden zij die rol voor elkaar.

Bezien vanuit gelijke kansen vind ik het mooi om te lezen dat ze dankzij haar juf, wellicht met in haar achterhoofd de wetenschap dat Yaël onderpresteerde door de pestervaringen, een net iets hoger advies kreeg, dan op grond van haar schoolprestaties verwacht.

**Sanne van Geel, docent Food & Business,
Academie Business en Communicatie**

Aankomende professionals van Food & Business kunnen bijdragen door te adviseren en te ondersteunen met betrekking tot voedingskeuzes bij de overgevoeligheden van Yaël. Ook voor haar vader is het belangrijk om gezond en gevarieerd te eten. De mogelijkheid om iets te betekenen

voor gezinnen is dichterbij dan je denkt. Dingen hoeven niet heel groot of erg te zijn. Je kunt altijd wel iets doen voor mensen die het op sommige vlakken lastiger hebben.

**Marianne Roes, senior beleidsmedewerker,
Academie Paramedische Studies**

De aanstaande professionals van onze academie kunnen voor een verwijzing zorgen naar een orthodontist en mondhygiënist voor behandeling van Yaël, in verband met de overbeet. Voor vader kunnen ze een verwijzing geven naar ergotherapie, fysiotherapie of logopedie. Het doel is ook om moeder en Yaël te ontlasten. Dit soort situaties zijn vaak multifactorieel. Je hebt elkaar nodig om ze aan te pakken. Het gaat niet alleen om een patiënt, maar ook om diens omgeving, bijvoorbeeld de mantelzorgers.

//

**Ondanks alles heb
ik ook goede dingen
meegemaakt**

Kaylee | 21 jaar, student PABO

Het huwelijk was definitief van de baan

De 21-jarige Kaylee vertelt ontspannen lachend over de rooskleurige start van haar leven. Ze kwam ter wereld in een vrijstaand huis aan de rand van de Veluwe, haar ouders waren al 11 jaar bij elkaar en hadden een goede relatie. Ze woonden dicht bij opa en oma. Maar de toon van het verhaal verandert snel.

Haar vader blijkt slecht om te kunnen gaan met de komst van een baby. Hij houdt zijn drugsgebruik niet meer in de hand en verbergt het ook niet meer voor Kaylees moeder, hij nodigt zijn 'junkie-vrienden' uit terwijl de baby boven ligt te slapen. Haar vader begint schulden te veroorzaken en

verzwijgt dat. Later hoort Kaylee dat de rekeningen werden verstopt en dat de relatie tussen haar ouders zó ernstig onder druk kwam te staan dat er zelfs geweld werd gebruikt. Haar moeder vlucht, met Kaylee, naar opa en oma. Ze zullen er ruim twee jaren wonen. Het voorgenomen huwelijk van haar ouders was definitief van de baan.

Je kunt altijd hulp aanbieden

Ondanks het drugsgebruik, zorgde Kaylees moeder dat er contact kon blijven tussen haar en haar vader, dat stopte toen hij voor de zoveelste keer zijn afspraak niet nakwam. Later, toen Kaylee 16 was, gaf haar moeder een doos brieven van haar vader. Hij bleek tot haar zesde kaartjes te hebben gestuurd,

ook vanuit de gevangenis. Andersom hield Kaylees moeder hem altijd op de hoogte van ontwikkelingen in het leven van Kaylee. Haar vader deed nog wel een poging om de voogdij te krijgen, maar hij zat gedrogeerd in de rechtbank toen de zaak werd behandeld. Bovendien had hij geen woonplek, geen inkomen en verbleef hij geregeld in detentie. De rechter had weinig moeite een besluit te nemen over de voogdij.

De nieuwe vriend van haar moeder heeft Kaylee, tot de dag van vandaag, opgenomen als zijn eigen kind. Maar die nieuwe vader was voor Kaylee geen vanzelfsprekende vooruitgang; ze was erg op haar moeder gericht en angstig voor verlating.

Het was vaak huilen en schreeuwen. Nu voelt ze zich rot over haar gedrag van toen.

Kaylee kan zich niet herinneren dat er op de basisschool ooit hulp is aangeboden. Nu, als bijna afgestuurd onderwijzeres, zegt ze daarover: "Ik heb nooit om hulp gevraagd, maar het ook nooit gekregen. Als je ziet dat een kind niet alles uit zichzelf haalt of teruggetrokken is kun je áltijd dingen aanbieden. Als ik terugdenk is het eigenlijk niet goed opgepakt. Ze hebben me een beetje in het diepe laten zitten."

**"IK HEB NOOIT OM
HULP GEVRAAGD,
MAAR HET OOK
NOOIT GEKREGEN."**

Als zelfs mijn eigen vader me niet moet, wat moet ik hier dan nog?

Rond de tijd dat Kaylee naar de middelbare school gaat, zoekt haar biologische vader weer contact. Ze wilde het een kans geven, maar het wordt een heftige en verwarrende tijd. Uiteindelijk loopt ook dit contact weer stuk waardoor bij Kaylee grote vragen ontstaan als: als zelfs mijn eigen vader me niet moet, wat moet ik hier dan nog? Ze begint zichzelf te snijden en wordt, zoals ze zelf zegt, 'betrapt' door haar moeder.

Een psycholoog en de vertrouwenspersoon helpen haar om wat meer houvast te krijgen in het leven. "Ik heb pas op de middelbare school het gevoel gehad dat iemand mij zag. Echt zag. Dat was de vertrouwenspersoon. Zij zei dat ik niet over me heen moest laten lopen." Een andere levensles kwam van de psycholoog. Die adviseerde de mensen los te laten waar je niks aan hebt. Dat is Kaylee goed bijgebleven: "Ze had ook gelijk. Waarom in mensen investeren die niets teruggeven?"

De middelbare school voelde al met al als overleven. Fjordenpaard Wieteke was in die tijd een soort soulmate, daar heeft ze veel aan gehad in haar leven. Nog steeds.

Ruimte om wat meer van het leven te genieten

Nadat de ongelukkige relatie met haar eerste vriendje werd verbroken ontstond er ruimte om wat meer van het leven te genieten. Het leven was stabiel, er waren feestjes en ze kwam vaak bij opa en oma. Toen ze net begon aan de PABO kreeg Kaylee een nieuwe relatie, een fijne deze keer. De rust gaf ook wat ruimte om na te denken over het leven. Over de invloed van een vader met ernstige verslavingsproblemen bijvoorbeeld. "Ik dacht er weleens over na; mijn pa is verslaafd, misschien zal ik dat ook worden. En mensen om me heen riepen ook dat ik er gevoelig voor zou zijn. Dus ik vroeg me wel af hoe ik zou reageren op drank en drugs.

Ik heb het uitgeprobeerd, maar ik vond het niks. Ik ben er niet bang voor dat ik dat ook ga doen."

Tijdens de HBO-opleiding waren er een paar situaties die een stevige invloed hadden op haar leven: haar moeder onderging een operatie waardoor Kaylee volop huishoudelijke taken op zich nam. Zowel voor haar actieve moeder als voor Kaylee was die situatie moeilijk, maar de band tussen moeder en dochter bleek goed bestand tegen deze stresstest.

Ingrijpender is het overlijden van haar opa. Het is vers en pijnlijk. Voor het eerst in het gesprek is Kaylee duidelijk geraakt; tot de

dag van vandaag zit ze er mee. Verdriet en boosheid wisselen zich af terwijl ze haar verhaal doet. De artsen hebben valse hoop gewekt over de herstelkansen van haar opa. Dat is vooral pijnlijk omdat die hoop de kans op een goed afscheid in de weg heeft gestaan. De laatste momenten met haar opa zijn belangrijk voor haar. "Op zijn sterfbed zei hij dat ik gewoon zijn dochter was."

Na zijn overlijden heeft Kaylee een week niks gedaan, in die week heeft ze zichzelf gevonden zegt ze. De week heeft haar geholpen bij vragen als: Is dit wie ik ben en wat ik wil? Het antwoord? "Ik weet goed wat ik wil en heb een sterke eigen mening.

Wat ik mensen wil meegeven: het komt goed, je komt er wel ondanks alles wat je meemaakt. Als je het echt wil en er echt voor gaat. Hoe ongelijk kansen ook zijn.

Ik heb mijn opa en oma een hartje laten tekenen en dat heb ik laten tatoeëren. Het bovenste hartje heeft mijn opa getekend, vlak voor hij overleed. Die staat het dichtst bij mijn hart. Het voelt nu alsof hij heel dicht bij mij is.

Kaylee

HET VERHAAL VAN KAYLEE VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

**Rinny van der Meer, lerarenopleider en senior Slb'er,
Academie Educatie**

Als lerarenopleiders zijn we actief bezig met de persoonlijke en professionele identiteitsontwikkeling van onze studenten. Veel van hen hebben omstandigheden in hun biografie die hun identiteit sterk bepalen en/of invloed hebben op hun ontwikkeling. Bij Kaylee zie veel verlieservaringen. Als ik haar zou begeleiden, gaf ik hier eerst ruimte aan. En dan met haar onderzoeken hoe zij hier veerkracht in toonde en welke copingsmechanisme(n) ze heeft ontwikkeld. Bij haar lijkt dat sterk te zijn. De vraag is of deze antwoorden, die je als mens altijd gaf op de situaties in je leven, nog steeds de antwoorden zijn die je nu en in de toekomst wilt geven.

Mijn advies voor docenten en slb'ers is om het bespreekbaar te maken als je ziet dat een student het lastig heeft. Doe dat in een 1-op-1- gesprek, waarbij je werkt vanuit je waarnemingen en observatie: "ik zie dit, wil je mij daar

iets over vertellen?" Het vraagt om het ontwikkelen van sensitiviteit én moed om dit aan te gaan.

**Katja Elmendorp, docent Communicatie, Academie
Business en Communicatie**

Studenten Communicatie kunnen straks in hun werk bijdragen aan het doorbreken van taboes op onder andere mentale gezondheid, doordat zij weten hoe ze grote groepen mensen bereiken. Daarnaast zijn zij straks de mensen die de communicatie van (grote) organisaties doen. Denk daarbij aan campagnes en reclames waarin de organisaties hun boodschap naar buiten brengen. Dat geeft ze de kans om een veel realistischer beeld te laten zien van het leven, zodat mensen zoals Kaylee zich niet zo alleen en ongezien voelen. Sociale media laten alleen maar het mooie plaatje zien, je denkt daardoor dat iedereen een perfect leven heeft, behalve jij.

//

Mijn moeder vond mij een kadootje

Carmen | 22 jaar, student Rechten

Tien jaar na haar zus en ruim drie jaar na haar broer kwam Carmen ter wereld in een rijtjeshuis in Eindhoven. De zwangerschap was niet gepland, maar Carmen was zeer gewenst; 'een kadootje zelfs' lacht Carmen. Rond Carmens eerste jaar verhuist het gezin naar een andere sociale huurwoning in een veiligere Eindhovense wijk. Haar ouders hebben de middelbare school afgerond en haar vader werkt bij DAF. Haar moeder is ooit wel gaan studeren, maar is daar weer mee gestopt. In die eerste jaren gaan Carmens ouders uit elkaar, maar dat gaat in goede harmonie. Ze woont bij haar moeder en is soms bij haar vader.

Ze schilderden gevaarlijke obstakels knalroze

Na Carmens eerste jaar merkten ze in het gezin dat er 'iets' was met de dreumes. Ze maakte weinig aanstalten om te gaan lopen en ze reageerde opvallend sterk op brandende lampen. Tussen haar eerste en tweede jaar stellen deskundigen vast dat Carmen een visuele beperking heeft. Direct daarop wordt er actie ondernomen, zo gaat dat. Zodra je de diagnose 'visueel beperking' krijgt, wordt Visio in Grave ingelicht.

Tot en met groep 3 zat Carmen op een school in de buurt. Daar probeerden ze echt te zorgen dat haar slechthoortheid niet beperkend hoefde te zijn. Zo schilderden ze bijvoorbeeld gevaarlijke obstakels knalroze,

zodat Carmen er niet over zou struikelen. Alhoewel ze er helemaal bij hoorde, moest ze na groep 3 toch naar een andere school. Carmen herinnert zich dat ze het moeilijk had met die overgang, maar de kinderen in het kleine klasje waar ze terechtkomt waren opgetogen over haar komst. Het was fijn om in een groep kinderen te komen die 'hetzelfde zijn als ik' zegt ze. Ze leert jong braille te lezen en ontwikkelt een sterk gehoor. Van de andere kinderen leert ze hoe je dingen praktisch doet: "Hoe doe jij dit en hoe heb jij dit ervaren?"

Ze speelt veel met vriendinnen uit de wijk, met een van hen zat ze op streetdance en later op turnen-plus.

Dat laatste is voor mensen met een beperking. Hobby's onderhouden naast school is een hele uitdaging als je bent aangewezen op taxivervoer. Carmen moest na school de hele regio door om andere kinderen af te zetten, dan stapte ze om kwart over vier de taxi uit en de auto in om naar turnen te gaan. Dus ook turnen viel af. Ze probeerde ook fietsen en skeeleren, maar dat zijn toch niet de handigste hobby's als je bijna niets ziet.

Ik doe overal gewoon aan mee

Carmen gaat wat rechter op zitten en zegt: "Ik doe overal gewoon aan mee! En er zijn een hoop hulpmiddelen die dat mogelijk maken. Een bril die gezichten kan herkennen, een app die documenten kan lezen. Je kunt

een QR-code van een product scannen of een kamer laten beschrijven. Er is een app die vertelt wanneer een stoplicht op rood staat en welke bus eraan komt." Carmen demonstreert de stok die ze gebruikt, dit is de variant zonder 'marshmallow' aan het einde. Zelf gebruikt ze er een waarmee ze meer voelt, bijvoorbeeld de geleidelijnen bij bushaltes en stations. Maar die lijnen hoeven echt niet overal. Volgens Carmen kun je ook gewoon leren dat daar de ingang is en "door geluiden kun je ook weten waar je bent". Maar, tip voor alle planologen en architecten, als er dan geleidelijnen zijn, zorg dan dat er niet halverwege een boom staat.

Toen was het eigenlijk wel een voordeel dat ik een visuele beperking had

Tijdens de eerste jaren op het middelbaar onderwijs ging het met haar moeder niet zo goed, daardoor ging het met Carmen op school ook slechter. Ze werd in het tweede jaar een niveau teruggeplaatst. Carmen vertelt dat zij en haar broer getuige waren van geweld door de nieuwe vriend van haar moeder. Carmen en haar broer werden 's nachts wakker van de ruzies. Carmen lacht een scheef lachje, haar blik schuin omhoog.

Uiteindelijk ging het zó slecht dat jeugdzorg er bij kwam, zij besloten Carmen per direct uit huis te plaatsen. Ze was toen 15. Haar zus was het huis al uit en haar broer was net 19

geworden, voor hem kon jeugdzorg niets meer doen. Carmen werd geplaatst in een woongroep van Visio, in de weekenden ging ze naar haar vader. Dat ze die organisatie al zo goed kende is een voordeel in deze rottijd: "op dat moment was het eigenlijk wel een voordeel dat ik een visuele beperking had." Carmen maakte zich zorgen over haar moeder, "maar" zegt ze "ik had wel door dat het niet goed was voor mij om thuis te wonen. Voor mij persoonlijk werd het leven rustiger. Ik ging op school met sprongen vooruit." Ze tast naar het bekertje water en neemt een slok.

Carmen vertrouwde in die tijd niet veel mensen. "Mijn zus, mijn broer en vader waren belangrijk, ik heb ook steun gehad van de

mentor van Visio". Deze mensen hebben allemaal bijgedragen aan de kansen in het leven van Carmen. Eigenlijk heeft ook de bemoeienis van jeugdzorg een positieve invloed gehad op haar leven.

Ondanks alles heb ik het goed voor elkaar

Na het VMBO stapte Carmen over naar de HAVO waar ze gespreid examen deed. Bij Visio liepen leerlingen tweemaal per jaar stage, zo kwam ze bij een advocatenkantoor en had ze een gesprek met een slechtziende rechter.

Na een meeloopdag bij HAN-rechten was het eigenlijk wel duidelijk. Carmen ging, in de voetsporen van haar zus en haar tante, rechten

studeren. Er zijn een paar kleine maatregelen nodig om het onderwijs te volgen; "Ik heb wat extra tijd bij toetsen en zit in een aparte ruimte met bijvoorbeeld een digitale wettenbundel. Ik bestel mijn boeken bij een stichting die de tekst omzet zodat ik het goed kan lezen. De HAN hoeft verder niet zo veel te doen. Ondanks alles heb ik het goed voor elkaar."

Carmen tovert na het gesprek een afstandsbediening van de Wii uit haar jaszak. Ze lacht er bij en zegt: "Deze afstandsbediening staat voor mij voor dat ik gewoon overal aan mee doe."

CB

HET VERHAAL VAN CARMEN VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

**Joris Leenders,
Docent Social Work**

Carmen is een persoon die op zowel nature als nurture vlak uitdagingen ervaarde en nog steeds ervaart. Aan de ene kant heeft Carmen een visuele beperking. Dit maakt dat iemand bijvoorbeeld meer moeite moet doen om informatie tot zich te nemen. En je kunt ook niet vanzelfsprekend aan diverse activiteiten meedoen, waar anderen wel aan mee kunnen doen. Daarnaast komt Carmen uit een gezin van gescheiden ouders, hebben haar ouders niet veel geld te besteden en vindt er ook nog kindermishandeling plaats. Getuige zijn van mishandeling is ook een vorm van kindermishandeling (Veilig Thuis, z.d.).

Deze 3 omgevingsfactoren, naast de visuele beperking, zijn zogezegde risicofactoren voor het ontwikkelen van onder

meer psychische problemen (Vosselman et al., 2019). Het valt dan op dat Carmen op veel van de factoren passende ondersteuning heeft gekregen en nog krijgt. Denk aan het leren lezen van braille, dat teksten worden omgezet voor haar studie, het ingrijpen van jeugdzorg en de daaropvolgende plaatsing bij Visio. Dit zijn voorbeelden van beschermende factoren (Vosselman et al., 2019). Onderaan de streep is Carmen positief en geeft haar leven een 7, maar voor heel veel andere mensen valt de munt toch de andere kant op. De beschermende factoren wegen dan niet op tegen de risicofactoren waardoor kinderen allerlei psychische problemen kunnen ontwikkelen zoals depressie, angstproblematiek en persoonlijkheidsproblematiek (Vosselman et al., 2019).

Het is een belangrijk les voor ons allen over wat de waarde

**“VOOR MIJ IS HET EEN BELANGRIJKE CONSTATERING DAT WE ONZE
SPORTKUNDIGEN MOETEN STIMULEREN OM INTERDISCIPLINAIR TE WERKEN.”**

kan zijn voor passende ondersteuning. Carmen kon namelijk mede dankzij deze ondersteuning kansen benutten die anders waren blijven liggen.

Simon van Genderen, senior onderzoeker, docent Sportkunde en regisseur Nijmeegs Sportakkoord

In het levensverhaal van Carmen herken ik meerdere situaties waar de sportkundige een betekenisvolle rol had of kan spelen. Daarin zie je dat bepaalde keuzes of wendingen in het leven van Carmen maar zeer beperkt binnen haar 'cirkel van invloed' waren. Veel werd bepaald door omstandigheden in haar omgeving. Zoals de niet passende logistiek tussen haar basisschool en het turnen, maar ook de afhankelijkheid van een veilige infrastructuur om te kunnen fietsen en skeeleren.

Met betrekking tot dit laatste voorbeeld zijn er later in haar leven gelukkig enkele technologische ontwikkelingen geweest die hier positief aan bijdroegen. Voor mij is het een belangrijke constatering dat we onze sportkundigen moeten stimuleren om interdisciplinair te werken.

Dit door bestaande samenwerkingen te versterken met onder andere. 'partijen' uit de zorg, maatschappelijke organisaties zoals de gemeente, GGD en scholen. Maar ook met kennispartners bij de ontwikkeling van technologieën om een gezond en actief leven te kunnen leiden.

//

**Ik zou mijn ouders
niet willen ruilen**

Okke | 19 jaar, student Toegepaste Psychologie

Goed voor elkaar

Okkes moeder is arts, zijn vader zit in de 'bankenwereld'; geld is geen issue in het gezin. Met liefhebbende ouders en twee oudere broers woont hij in een prima huis. Ze hebben het goed voor elkaar. Okke praat met warmte over het gezin waarin hij opgroeide. Hij ontwikkelt zich zoals het hoort; leert praten en lopen. En dat benoemt Okke niet voor niets. Dat is namelijk wat hij weer helemaal opnieuw moet leren nadat hij op zijn derde werd geschept door een opgevoerde brommer.

Zelf doen

Weken lag hij in het ziekenhuis, herstellend van interne bloedingen, breuken en een

hersenkneuzing. Vooral door een halfzijdige verlamming, was de kans op herstel ongewis. Het moment waarop de kleine Okke onverwacht 'uit' zei toen zijn moeder het voorleesverhaaltje afrondde, is daarom emotioneel en in het gezinsgeheugen gegrift. Het was het eerste signaal waaruit bleek dat herstel mogelijk kon zijn. Ondanks dat hij naar een reguliere basisschool kon, liep het leven niet vanzelf. Hij wist wel dat hij anders was dan de kinderen in zijn klas. Hij was snel overprikkeld, had een tragere reactiesnelheid en het werktempo lag lager. "Ik kwam er achter dat ik NAH heb overgehouden aan het ongeluk; Niet Aangeboren Hersenletsel." NAH leidde ook tot evenwichtsproblemen waardoor Okke lang niet kon fietsen.

De revalidatiearts had het volgens Okke al opgegeven: "Die voorspelde dat ik altijd met een driewieler zou moeten fietsen. Maar mijn vader zei: 'Niet als het aan mij ligt'. Hij heeft er heel veel tijd in gestoken om mij op een tweewieler te leren fietsen".

Na "uit" was een van de andere iconische woorden uit Okkes herwonnen vocabulaire "zelf doen". En dat tekent hem: "ik moest het vooral zelf doen". Dat doorzettingsvermogen maakt dat hij nu kan fietsen.

Ik voelde me eenzaam

In groep 6 krijgt Okke, ondanks alle hindernissen, een plekje in de plusgroep. Speciaal voor kinderen die extra uitdaging

nodig hebben. Dat geeft aan dat hij het niveau wel aankon en dat hij cognitieve uitdaging nodig had. Maar het tempo moest aangepast worden. Okke had veel plezier met rekenkundige puzzels, nog steeds eigenlijk, die voorkeur is echt gestimuleerd in de plusgroep. Vooral omdat het tempo in het middelbare onderwijs hoog ligt, gaat Okke na groep 8 naar het Speciaal Voortgezet Onderwijs. Wiskunde ging hem ook daar goed af. Talen lagen hem minder. Omdat Okke alles bij deze school op eigen tempo kon doen, ontstonden er forse verschillen in zijn vooruitgang:

“IK VOELDE ME EENZAAM. DAT SOCIALE ASPECT IS VOLLEDIG VERLOREN GEGAAN.”

“Op een gegeven moment zat ik met wiskunde in 4HAVO en met Engels nog halverwege het tweede leerjaar”. Ook hier had zijn vader zijn eigen gedachten over, hij wist Okke te verleiden: “Als jij Engels gaat inhalen, dan krijg je van mij een apple-watch.

Dat was een aardige motivatie. Ik heb het rooster aangepast en heb het in een half jaar gehaald. En toen heb ik deze weten te

bemachtigen”. Okke houdt trots zijn apple-watch omhoog.

Wat niet goed gaat tijdens het voortgezet onderwijs is het sociale aspect.

Okke vindt geen aansluiting met andere kinderen. Voor een deel wijt hij dat aan het noodgedwongen taxivervoer. “Ik was afhankelijk van taxivervoer. Dat klinkt heel luxe, maar ik kan je wel wat horrorverhalen vertellen. Het maakte ook dat ik na school nooit kon chillen met mijn klasgenoten. Bovendien kwamen de kinderen uit het hele land, dus we konden niet zomaar even afspreken. Ik voelde me eenzaam. Dat sociale aspect is volledig verloren gegaan.”

Eigenlijk boeit het zorgverzekeraars niet

Naast zijn ouders stonden altijd veel ondersteuningstroepen klaar en dat is natuurlijk geweldig, maar inmiddels heeft hij tabak van hulpverleners. In groep 4 was

er al een psycholoog die hem steunde bij, zoals Okke zegt, 'mindere vrolijkheid' en daarop volgden er meer van verschillende pluimage. Okke somt het op: een coach, een fysiotherapeut, pedagogisch medewerkers, een remedial teacher en een ergotherapeut. "Allemaal mensen die iets van me willen".

Dat geldt ook voor de zorgverzekeraar waar hij nog steeds een beroep op moet doen, die polsen jaarlijks hoe het gaat. Okke is niet enthousiast over die gesprekken: "Die gesprekken met verzekeraars zijn helemaal niet leuk om te voeren, maar ze zijn nodig. We geven nog steeds geld uit voor dingen waar we zonder het ongeluk geen geld aan zouden hebben uitgegeven, zoals speciale zooltjes. Dus ik heb recht op dat geld. Eigenlijk boeit

het ze niet. Ze willen alleen weten wat het kost. Het voelt echt alsof het geld dat voor mij uitgegeven wordt, goed besteed moet worden. Dat verhoogt de druk om goed te functioneren. Dat is een dubbel gevoel en het maakt het er niet makkelijker op."

Na de middelbare moest Okke een studie kiezen, hij werd enthousiast over Toegepaste Psychologie. Met de senior-SLB'er zijn de aanpassingsmogelijkheden besproken: toetsen op een computer maken, extra toetstijd, een eigen lokaal. Meekomen met de stof is geen probleem voor Okke, maar ook nu heeft hij moeite om aansluiting met klasgenoten te vinden. "Ik begin wel wat mensen om me heen te krijgen. Dat is erg

prettig, maar het beeld van studenten die elke avond feesten klopt voor mij niet. Ik richt me heel erg op school en probeer goede cijfers te halen, waardoor ik minder tijd en aandacht hoef te besteden aan het feit dat ik alleen op mijn kamer zit. Daar is nog wel work in progress. Ik maak me daar wel zorgen over, ook over maatschappelijke problemen. Bijvoorbeeld het feit dat er geen woningen zijn. Ik moet nog maar zien of ik voor mijn veertigste het huis uit kom. In de samenleving wordt de studententijd erg opgehemeld, maar dit is echt niet de tijd van mijn leven."

Vertel ik dat ik NAH heb?

Voor Okke is het zoeken naar de openheid over zijn NAH. "Als ik in een nieuw klas kom,

vertel ik dan dat ik NAH heb? Dat ik een lichte beperking heb? Ik denk dat mensen me toch anders behandelen dan wanneer ze dat niet weten." Om ontzien te worden gebruikt hij zijn verhaal soms als zieligheidskaart. Bij zijn ouders hoeft hij daar niet mee aan te komen. "Mijn ouders zien wel of ik daadwerkelijk moe ben of dat ik ergens onderuit probeer te komen. Dat is het nadeel van een arts als moeder hebben. Als ik vroeger zei dat ik me niet lekker voelde, dan zei ze: 'Nee hoor, je hebt geen koorts, gewoon naar school.'" Na een korte stilte vervolgt hij: "Ik zou ze niet willen ruilen. Mijn ouders". En hij lacht.

Eerlijk, ik vind ze spuuglelijk. Maar er zit zo'n groot verhaal achter die eendjes. Ze stonden bij het hoofdeinde in het ziekenhuisbed. Ze staan op alle foto's, dus er zit veel emotionele waarde aan. Ze zijn al zestien jaar oud. Ik gebruik ze nu niet meer, maar het verhaal is er wel.

okke

HET VERHAAL VAN OKKE VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

Bas Kerssies,
docent-onderzoeker, Academie Rechten

Het verhaal van Okke triggert mij als jurist om meerdere redenen. Het is in de eerste plaats ronduit afschuwelijk dat je buiten je eigen schuld om NAH oploopt en er dan nog 'goed vanaf bent gekomen'. De 'pakkans' van figuren die het nodig vinden om op opgevoerde brommertjes rond te rijden, mag wel een stuk hoger liggen. Wat me echter vooral triggert is Okke zijn ervaring met zorgverzekeraars. Zij gaven hem kennelijk het gevoel niets om de mens Okke te geven, maar vooral geïnteresseerd zijn in het bonnetje – en die wellicht zo goedkoop mogelijk willen houden. Juristen zijn vaker formalistisch en ik denk dat wij daar binnen de opleiding HBO-Rechten goed op moeten letten. Uitgaan van wat Okke nodig heeft en vervolgens kijken via welke procedure we daar op een rechtvaardige manier kunnen

komen. De Centrale Raad van Beroep redeneert gelukkig steeds meer vanuit de rechtvaardigheidsgedachte, maar het pleit wat mij betreft voor het meer toepassen van de capabilitybenadering in het recht en juridische procedures. Het principe dat ieder mens een doel op zichzelf is,ervaarde Okke immers niet altijd.

Reactie van Joris Leenders,
docent Social Work, Academie Mens en Maatschappij

Wat opvalt, is dat Okke twijfelt of hij mensen moet vertellen over zijn diagnose. Dit is een veelvoorkomend dilemma voor mensen met een niet zichtbare (psychische) aandoening. Mensen zijn bang dat ze anders behandeld worden vanwege heersende vooroordelen en stigma's (Samensterkzonderstigma, z.d.). En dit is een legitieme angst, gezien het feit dat 70% van mensen met een

**"MENSEN ZIJN BANG DAT ZE ANDERS BEHANDELD WORDEN
VANWEGE HEERSENDE VOOROORDELEN EN STIGMA'S."**

psychische aandoening hier last van heeft. Je loopt daadwerkelijk risico om anders behandeld te worden, waardoor je kansen kan mislopen op zowel sociaal vlak als professioneel vlak. Onze maatschappelijke opdracht hierin is te 'destigmatiseren'. Dat bereik je door bijvoorbeeld het meer zichtbaar maken van de mens achter een 'stoornis'. Dit is een belangrijke reden om samen te werken met ervaringsdeskundigen in zorg, welzijn en onderwijs. Dit gebeurt nog veel te weinig.

**Reactie van Ariana van Velzen,
docent-onderzoeker HRM, Academie Organisatie
en Ontwikkeling**

Werk is heel belangrijk voor mensen. Naast dat je geld verdient en een bijdrage kan leveren, levert het je ook sociale contacten op. Met die blik vanuit HR - en mezelf - gun

ik jongeren als Okke een werkplek waar zij tot zijn recht komen en zich onderdeel voelen van de groep. Een werkplek waar ze begrijpen – zeker in deze tijden – dat je moeite moet doen om mensen te behouden. Een goede onboarding en introductie helpt hierbij.

//

**Mijn schatkist is om
dit met de mensen om
mij heen te delen**

Melissa | 20 jaar, student Sportkunde

Melissa's leven startte in een woonwagen

Haar voorouders van vaders kant waren reizigers, een kermisfamilie die op veel plekken in de wereld neerstreek. Melissa zegt het met enige trots: "Las Vegas, Ierland, Australië, Thailand, ze gingen de hele wereld over". Haar oudere broer heeft wel wat reizen meegemaakt, maar haar ouders kozen voor een rustiger en zekerder burgerbestaan. Melissa's leven startte wél in een woonwagen, maar die stond op een vaste plek in een klein dorpje vlakbij Rotterdam. Haar moeder werkte bij de belastingdienst en haar vader had een eigen onderneming.

Het zekere bestaan dat haar ouders voor ogen hadden, duurde niet lang.

Melissa's vader leerde een andere vrouw kennen, waar hij het volgens Melissa "erg gezellig mee had". Via haar raakte hij, met zijn onderneming, betrokken in een drugscircuit. Het was ook het begin van zijn verslaving; alcohol, drugs en gokken. De verslavingen van haar vader leidden tot financiële problemen en geweld in huis. Dat heeft best lang geduurd. Melissa weet er niet veel meer van, het is een pijnlijke geschiedenis ze hebben het er thuis niet meer over. Wat ze wel weet is dat er op een zeker moment een inval van de politie was. "Die zeiden dat we óf daar konden blijven en alle consequenties voor onszelf moesten nemen. Óf we moesten meegaan en alles achterlaten. En geen gedag meer zeggen. Die laatste optie heeft mijn moeder

gekozen. Dus we hebben alles achtergelaten. Mijn broer, mijn moeder en ik zijn door de politie naar een geheim adres gebracht."

Zo mooi was het helemaal niet

Melissa heeft een paar herinneringen aan het Blijf-van-mijn-lijf-huis. Bijvoorbeeld dat niemand wist waar ze waren, dus ook de familie van haar moeder niet. Of dat ze als gezin een kamer deelden met een stapelbed en dat haar moeder op de grond sliep. Gek genoeg herinnert Melissa zich ook veel gelach en leuke uitstapjes én het Ghanese gezin waarmee ze bevriend raakten. Door het verhaal van Melissa ontstaat een beeld van haar moeder die zich op allerlei manieren opofferde om de ernst van de situatie te

verbergen voor de kinderen. Iedere zaterdag gingen ze naar de 'Mac', Melissa en haar broer kregen dan een happymeal en haar moeder nam niks. "Ik herinner me de uitstapjes als iets plezierigs, maar nu achteraf denk ik 'oké, zo mooi was het helemaal niet'..."

Uiteindelijk is het gezin naar een huurhuis in midden-Limburg gegaan. Alhoewel haar moeder zorgde dat ze op een goede basisschool terechtkwamen, heeft ze er een lastige tijd gehad. "Ik had als Rotterdammer een erg rollende R en zij hadden een zachte G. Daar werd ik mee gepest, terwijl je eigenlijk allebei een accent hebt. Maar omdat jij als nieuweling daar komt, ben jij vreemd." Omdat Melissa eraan gewend raakt om de R te

omzeilen krijgt ze spraakproblemen waarmee ze naar een logopediste ging. "Daar hebben we jarenlang op geoefend. Alleen maar om een letter uit te kunnen spreken."

Oké plan A lukt niet, wat wordt plan B?

Melissa legt uit dat ze heel sociaal is, ze had vriendinnen en kijkt terug op een jeugd met plezier en zorgeloosheid. Het gezinnetje vormt samen een 'soort front' zegt Melissa. Lachend: "Er is zoveel gebeurd maar we hebben altijd nog elkaar. Alles heeft me juist zoveel dapperder gemaakt en veerkrachtig. Zo van oké plan A lukt niet, wat wordt plan B?" In haar jeugd waren er weinig steunende volwassenen. Pas toen haar moeder en nieuwe vriend kreeg, kwamen er langzaamaan wat

meer volwassenen waar ze zich vertrouwd bij voelde. Zo was er een oom die judo-les gaf. Hij was de eerste die de moeite nam om met Melissa te praten over haar emoties, hij wees haar ook op haar gedrag. En dat was nodig; het teruggetrokken en verlegen meisje begon haar boosheid ongeremd af te reageren. Ook in het gezin. "Ik was onwijs sterk en als er een volwassene naar me toe kwam, dan had ik hem binnen twee seconden op de grond. Dat is niet per se iets goeds en daar wou ik mee leren omgaan en daar heeft judo bij geholpen".

In die heftige periode stootte ze stootte iedereen af, zegt ze. Ze heeft vaak overwogen om thuis weg te gaan en wel driehonderd

keer gezegd dat ze buiten ging slapen. Maar daar dacht moeder anders over: "mijn moeder deed dan alle deuren op slot en zei 'jij blijft gewoon hier. Morgen is er weer een dag en dan praten we.'".

Je kunt niet zomaar zeggen 'zo, daar ben ik weer'

Járen was er geen contact tussen Melissa en haar biologische vader, tot hij bij opeens opdook bij een voetbalwedstrijd van haar broer. Ze was toen ongeveer twaalf. Melissa vond het schokkend: "We hadden nu een veilige plek en hij komt daar eventjes binnenwandelen met een grote glimlach. Je kunt niet zomaar zeggen 'zo, daar ben ik weer, ik doe gewoon weer mee'."

Haar vader blijft zijn best doen om het contact te herstellen en rond Melissa's zestiende jaar lukt dat. Zijn leven was echt veranderd, hij was van alle verslavingen af, uit de schulden en sportte veel. Hij werkte als vrijwilliger bij een bejaardencentrum om wat terug te doen voor de maatschappij.

Bij haar vader vindt herkenning. Ze ziet dingen van zichzelf in hem. Het contact wordt steeds beter en de laatste jaren zijn zelfs fantastisch. In eerste instantie is haar moeder niet blij met dat hernieuwde contact, maar uiteindelijk

"WE HADDEN NU EEN VEILIGE PLEK EN HIJ KOMT DAAR EVENTJES BINNENWANDELEN MET EEN GROTE GLIMLACH."

accepteert ze de situatie.

Melissa en haar broer gaan weekendjes naar hun vader. Ze vissen of pingpongen en hij maakte van zijn achtertuin een

beachvolleybalveld.

Haar ongeschoolde vader steunt haar op zijn eigen manier bij de keuze voor een HBO-studie: "Hij zei: 'ik weet niet precies wat die studie inhoudt, want die kennis heb ik niet. Maar

als jij zegt dat het niks voor jou is, dan moet je de tijd nemen en ontdekken wie jij zelf bent en wat je wilt'."

Corona de grote spelbreker

Net toen het leven haar begon toe te lachen, werd corona de grote spelbreker. "Ik kreeg een WhatsApp berichtje dat hij positief was getest op corona en dat hij in thuisisolatie ging. En In de avond kregen we een belletje dat hij was gevonden, helemaal blauw. Uiteindelijk heeft hij vier weken in coma gelegen." Melissa is stil en zegt: "Ik had nog zoveel willen vragen of zeggen. Aan het sterfbed van mijn vader heb ik gezegd dat ik iets zou gaan doen met mijn hobby en mijn passie met sport. Toen kwam ik bij de opleiding sportkunde uit." Dan verschijnt er weer een lach op haar bedroefde gezicht. Ze vertelt dat ze een tijdje na het overlijden van haar vader uit eten zijn geweest. Haar moeder

en broer met familie van haar vaders kant. "Dat was prachtig. Ja ik denk dat mijn vader het zo had gewild. Er is iets heel negatiefs gebeurd, maar ik krijg er iets heel moois voor terug. En mijn schatkist is om dit met de mensen om mij heen te delen."

Ik heb deze ring omgedaan, want het is een soort aandenken aan mijn vader. Ik haal er een beetje kracht uit. Het helpt me om verder te gaan en voor dingen open te blijven staan.

Melissa

HET VERHAAL VAN MELISSA VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

Vanuit Facility management

De moeder van Melissa heeft financiële uitdagingen. Wat ik onze studenten in het algemeen wil meegeven is dat veel facilitair medewerkers (vaak in de schoonmaak) ook vaak financiële zorgen hebben of zelfs schulden. Als werkgever of manager kan je ondersteuning bieden in het overkomen van schulden. Het wegnemen van deze zorgen draagt ook bij aan de productiviteit.

Toke Goseling, medewerker Marketing & Communicatie, Academie Educatie

Studenten kunnen zich tijdens hun studie al inzetten voor kinderen of volwassenen die wat extra steun kunnen gebruiken. Dat gebeurt ook bij het initiatief vanuit de HAN genaamd Logo-maatje. In dit project worden logopediestudenten maatje voor volwassenen met

communicatieproblemen. Zoiets had voor Melissa ook kunnen werken. Studenten bieden hulp en een luisterend oor en krijgen daarnaast ook training krijgen en hun inzicht en kennis vergroten. Je leert ook dat iedereen zijn eigen verhaal heeft. Beoordeel niet op het eerste gezicht.

Marijke van Vijfeijken, senior onderzoeker Kwaliteiten van Leraren, Academie Educatie

Melissa heeft heel veel meegemaakt en had daarbij nauwelijks steunende volwassenen om zich heen. Zeker niet in haar jeugd jaren. Wat ik zo ontzettend herkenbaar of bevestigend vind in haar verhaal, is dat alle ouders, ook al verschillen ze in sociaaleconomische of culturele achtergronden, het beste met hun kinderen voor hebben. Zij willen allemaal dat hun kinderen een veilige kindertijd hebben, met een goed diploma van school komen en

constructief kunnen bijdragen aan de samenleving. Dit wensen de leraren ook voor de leerlingen in hun klas. Met andere woorden, leraren en ouders hebben gedeelde doelen! Dit klinkt logisch maar het is een veelvoorkomende misvatting dat ouders en leraren waarden hebben die ver van elkaar af staan. Het zijn juist die gedeelde doelen die een prima basis zijn voor samenwerking. De samenwerking tussen ouders en leraren doen ertoe. Leerlingen hebben er veel profijt van als hun leefwerelden, thuis en op school met elkaar verbonden zijn. Een goede samenwerking met ouders vraagt een investering van de leerkracht in het basisonderwijs of de mentoren in het voortgezet onderwijs. Het is belangrijk dat ze de ouders van hun leerlingen leren kennen en ermee samenwerken. Het vraagt ook dat deze onderwijsprofessionals de ouders ondersteunen voor het gesprek met hun kind thuis over school. Dan ben je in het onderwijs bezig met het versterken van kansen

van leerlingen. Mariëtte Lusse, lector Kinderarmoede bij Hogeschool Rotterdam, schreef het boek: 'School en thuis, succesfactoren voor het verbinden van twee leefwerelden' (uitgegeven door Uitgeverij PICA) waarin ze uitgebreid ingaat op succesfactoren in de samenwerking met ouders. In mijn boek: 'Wat is eerlijk? Werken aan kansengelijkheid in het onderwijs' (ook uitgegeven door Uitgeverij PICA) schreef ze ook een samenvattend hoofdstuk hierover.

**"HET ZIJN JUIST DIE
GEDEELDE DOELLEN DIE
EEN PRIMA BASIS ZIJN
VOOR SAMENWERKING."**

//

The beauty of other societies

Nick | 25 years, student International Business

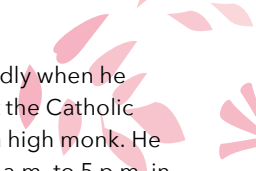

Nick's parents, originally Chinese, got to know each other in Brazil. They were bounded in a planned marriage. His father had the necessary IT skills, spoke English and had seen a bit of the world. His mother came to Brazil around the age of thirteen and grew up in an Chinese environment. In Nick's family, his mother represented Chinese culture, his father represented the world. His father lived in Brooklyn, the cultural melting pot of the US, for fifteen years and emerged as a 'global citizen'. Nick says: "He saw the beauty of other societies". This mindset of his father has definitely influenced his own life. His father always encouraged him to learn English and to explore the world. And that definitely worked out nicely; Nick grew up in Brazil and did

volunteer work in South Africa. He studied in the Netherlands and currently lives here. "My mum gave me Chinese influences, my father taught me American culture and my friends showed me the Brazilian way of life."

Brotherhood

Back to the beginning, Nick's life starts in Rio de Janeiro. He had a good childhood. His mother comes from a wealthy family. He saw a lot of poverty around him but there were no financial worries in his own family. At the age of eight the family expanded with a sister and seven years later a brother completes the family. Due to the age difference, the bond with them is not really close. Real brotherhood, according to Nick, are the boys

from school. Nick smiles broadly when he thinks about it and tells about the Catholic boys' school that was run by a high monk. He spent five days a week from 7 a.m. to 5 p.m. in school with his friends. They still feel like his second family to this day. He learned Catholic values, for example to take care of each other.

Treat us as equals

His second family also gave him a helping hand when things went wrong during his study in the Netherlands. The corona pandemic disrupted his International Business studies in an unpleasant way. His father's company went bankrupt, forcing the student grant to stop. It put him in a difficult position. Due to limitations in travelling, he could not stick

to the planned internship in Spain and the internal internship at HAN was denied. He kept paying tuition fees while there was no education being provided. He had a 6 month delay because of that. International students are only allowed to work a limited extent which made it financially really difficult. For a long time, Nick felt trapped in the situation. He felt little support from HAN.

In fact, he felt treated like just a number: "International students pay more than three times compared to the Dutch, that's fair. But we are not treated as equal, that's unfair. Always keep in mind that we are more or less on ourselves. Be aware of situations of financial crisis among

international students. Support me, instead of following the rules. I see it as a lack of empathy."

A change-gaming situation

Nick became depressed and returned to Brazil without any perspective. There awaited him exactly the support he needed; the brotherhood. His friends picked him up and supported him mentally and financially. "My parents gave up, but my friends chose to take action.

They were the motivation for me to keep going." In retrospect, he recognized himself trapped in a victim mindset. Nick is happy that he was able to turn that feeling with the help

of his brotherhood. With his changed mindset he went back to the Netherlands to complete his studies: "They believed in me, that was a game-changing situation."

"I SEE IT AS A LACK OF EMPATHY."

Nick

HET VERHAAL VAN NICK VANUIT VERSCHILLENDE VAKGEBIEDEN BELICHT

Bas Kerssies, Lecturer and researcher, School of Law

When you get into such a situation, students can look into the bulky OS_OER to map out their rights. You can understand that it is unjust when your study is delayed for 6 months and there is no solution for that. HAN-Students with minor legal problems can visit the HAN Law Store, this is free of charge. Anyone can go to the 'Rechtswinkel' with these kinds of minor legal problems. It is up to teachers of

the Academy of Law to inform future legal professionals that the law is essentially intended to make life fairer, safer and easier for everyone. We teach this, for example, in the course 'introduction to constitutional law'.

Sometimes everything is legally correct, but it doesn't work in practice. What I would explain to law students is that a lawyer is the hinge between paper reality and real life. How a rule is devised and how it works out, can vary greatly. A lawyer should try to identify this and relate to it. See how a rule works out. And if the conclusion is 'this doesn't work', come up with a tailor-made solution!

Marijke van Vijfeijken, senior onderzoeker qualities of teaching staff, School of Education

Looking back, both Dutch and international students experienced emotional complaints as a result of the corona

measures when the colleges and universities were partly open for physical education.

They often worried, felt lonely or bored, often experienced depressive feelings. He wasn't really alone with those complaints. The emotional burden among students also often led to less satisfaction with the program. An important lesson for educational institutions is to develop policies specifically aimed at the group of students experiencing social and emotional complaints. These complaints lead to a worse study experience, and ultimately to lower academic achievements.

Een plekje op de ladder

Kaylee, Carmen, Okke en Melissa vertelden waar ze zelf vinden dat ze nu staan op de maatschappelijke ladder. Die loopt van -14 naar +14. Lees hieronder hun uitleg.

Kaylee

Over de vraag waar ze nu staat op de ladder, tussen min-14 en plus-14, antwoordt Kaylee twijfelend. Ze wil echt niet voorbijgaan aan de goede dingen in haar leven. Haar vinger zweeft tussen 2 en 5. "Ik sta wel aan de goede kant van de ladder, een 4 denk ik."

Carmen

Als Carmen zichzelf een plekje op de maatschappelijke ladder moet geven, dan vindt ze dat best een lastige vraag. "Ik weet het niet" zegt ze, "mijn ouders waren niet heel rijk, maar door Visio heb ik wel veel kansen gehad. Ik denk... een 7. Ondanks alles, heb ik het goed voor elkaar."

Okke

Op de vraag waar hij nu staat op de ladder zegt Okke: "Ik denk iets van een 7. Ik ben toch wel gegroeid. Ik heb veel mensen ongelijk bewezen door hier te zijn. Door te kunnen fietsen. In vergelijking met leeftijdsgenoten is het misschien lager, maar dat boeit mij niet."

Melissa

"Ik zit niet meer in een heel diep dal, maar ik denk dat ik ook zeker nog niet bij mijn top ben. Ik denk dat we pas op een 3-tje zitten, omdat ik echt vanaf -14 kom."

Ruimte voor aantekeningen:

HAN University of Applied Sciences richt zich met zwaartepunt Sociaal - Fair Health op oplossingen om sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen. Dat doen we met ervaringsdeskundigen, studenten, docenten, onderzoekers en met professionals en beleidsmakers uit de praktijk.

Meer lezen over dit project kan hier:
www.han.nl/kansenkeren-deverhalen

**OPEN UP
NEW
HORIZONS.**